СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРҐАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIX. Ч. 154. Джерзи Сіті, Н. Дж., понеділок, 6. липня 1931. VOL. XXXIX. No. 154. Jersey City, N. J., Monday, July 6, 1931. THREE CENTS.

НА ФИЛИПИНАХ ЗРОСТАЄ РУХ ЗА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ

МАНІЛЯ. — На Филипинських островах помітний зріст агітації за незалежність. Найбільше противляться незалежности американські бизнесові компанії. Що справа незалежности Филипин стала актуальною, пізнати між иншим по тім, що одна з найбільших американських фірм запитала асекураційну компанію, чи вона згідна дати фірмі асекурацію на випадок узнання Филипин незалежною державою за рік, а далі за 6 і 12 років. Фірма питалася теж за висоту премії.

НЮ ЙОРК ВИТАВ ЛЕТУНІВ НАДЗВИЧАЙНО ОВАЦІЙНО.

НЮ ЙОРК. — Віллі Пост і Герольд Ґеті зазнали в Ню Йорку по їх леті довкола світа подібного приняття, як його зазнали колись Линдберґ чи Бирд.

З вікон висипано яких 4 тони паперців на 10,000 людей, котрі взяли участь у походї. Мейор Вокер надїлив обох летунів золотою медалею. В честь летунів влаштовано лонч, на котрім виголошено ріжні промови.

В лончі взяли участь славні летуни, як Линдберґ, Чемберлейн, Балчен і инші.

Скромні летуни були дуже зворушені й щиро дякували Ню Йоркови за ту, як вони висловилися, заслужену чи незаслужену гостину.

Жінки Поста й Ґеті відбивали своєю скромністю і простотою. Тим зробили на всіх надзвичайно гарне враження. Обидві жінки не вживали пудру ні шминки.

Говорячи про лет, летуни підкреслили скромно, що публика й преса перебільшують їхні небезпеки, які треба було побороти підчас подорожі.

З обидвох летунів жаден не приписує собі більших заслуг. Кажуть, що це було „фіфти-фіфти" підприємство.

Обидва бажають собі тепер найбільше спокою. Хочуть відпочати. Що будуть робити далі, того не знають. Але певні, що далі літатимуть, бо кажуть, що хто раз зачав літати, той не годен покинути цеї звички.

1,016 ЛЮДЕЙ ВПАЛИ ЖЕРТВОЮ СПЕКИ.

НЮ ЙОРК. — Вправді вже похолодніло, але доперва тепер обчислено, які були втрати через спеку. Про матеріяльні втрати на полі тут нема мови, а тільки про втрати в людях, а були вони великі, коли згинуло аж 1,016 людей.

УСУНУЛИ МАҐІСТРАТСЬКОГО СУДДЮ.

НЮ ЙОРК. — Проти Джессі Зільбермана велася судова розправа, бо закидувано йому, як маґістратському судді, хабарництво та те, що він судив по вказівкам, які одержував від своїх політичних босів.

Зільбермана суд звільнив від закидів у хабарництві, але одноголосно усунено його з уряду за те, що давав на себе впливати окружному демократичному лідерови при видаванню судових оречень.

ВАШИНҐТОН ОПТИМІСТИЧНИЙ.

ВАШИНҐТОН. — Урядові круги є певні, що між Злученими Державами і Францією будуть остаточно вигладжені ті непорозуміння, які повстали через заяву Гувера в справі німецької мораторії.

НА РОЗБУДОВУ ДОРІҐ.

ВАШИНҐТОН. — Федеральне бюро доріг подає, що в 1931 р. буде видано на розбудову доріг $259,897,000, себто вдвоє більше ніж у 1930 р. В цей спосіб хоче уряд допомогти ліквідації безробіття.

В АМЕРИЦІ ПЮТЬ ЗДОРОВО.

НЮ ЙОРК. — Джордж Вальо, голова Французького Народного Бюра для студій над алькоголем, приглянувшися протибіциїйним відносинам у Злучених Державах, вертає назад до Франції. Вальо займається справою впливу алькоголю на смертність. Він доказує, що в Франції збільшується смертність наслідком надмірного уживання алькогольних напитків. Сам він є цілковитим абстинентом.

Вальо їздив по ріжних американських містах, приступав на улиці до ріжних людей і казав, що він є чужинцем і хотів би довідатися, де він може дістати алькоголічні напитки. В той спосіб діставався він до ріжних спікізів.

Отся практика виказує, на думку Валя, що Ню Йорк є на 90% мокрим, а місто Гобокен на 100%, бо в Гобокен не було одної людини, яку він запитував, яка не подала би йому адреси спікізі.

ДУХОВЕНСТВО НЕ ПОСТУПАЄ, КАЖЕ ТОМАС.

НЮ ЙОРК. — Соціялістичний провідник, Нормен Томас, говорив на конференції провідників про неграмотність духовенства. Він каже, що та неграмотність прибирає застрашаючі розміри. І тому лінчі й расова ненависть є найчастіші там, де церква є найсильнішою, себто на полудни.

ДЕФІЦИТ ДОХОДИТЬ ДО БІЛІОНА.

З Вашинґтону доносять, що буджетовий дефіцит за минулий рік виносить $903,000,000.

ЗАБРАЛИ ВЧИТЕЛЬСЬКІ ПЛАТНІ.

Управитель школи Станислав Цьолек віз із Люблина місячні пенсії для учителів своєї округи. По дорозі на нього напали бандити, набили міцно і, забравши в нього 3,000 зол., зникли в лісах.

НОВІ РОЗКОПКИ КОЛО ПІРАМІД.

Коло єгипетських пірамід викопано гробницю управителя палати фараонів, Мабамніферта, і співака Рімата. На стіні гробниці найшли пергаміновий тестамент фараона.

СТУДЕНТИ ПОБИЛИ ПОЛІЦІЯНТА.

У Вильні поліціянт Пясецький не любив студентів і коли студенти уладили в одній справі академічне віче, цей поліціянт, хоч і не мав наказу своєї команди, пішов на студентське віче слідити за тим, що говорять студенти. Горячокровні студенти викинули Пясецького за двері і трохи набили його. В цій справі дирекція поліції у Вильні і ректорат університету видали окремі комунікати.

ВЕЛИКИЙ СТРАЙК У ЛЕНІНҐРАДІ.

У ленінградських та околичних фабриках вибух страйк, у якім бере участь майже 100,000 робітників, що домагаються більшої платні і хліба.

ВБИВСТВО НА СЕКСУАЛЬНІМ ТЛІ.

В Янові на Поморю якийсь звихнений тип збещестив у лісі 9-літню Марію Вишневську, потім покалічив її на цілім тілі ножем, а трупа сховав у корчах. Поліція шукає звихненого вбивника.

УБИТИЙ ЗА 25 ЗОЛОТИХ.

Коло Новгородка на Виленщині бандити напали на кульця Шмілевича і в надії, що знайдуть в нього багато грошей, убили його. Бандити перешукали його кишені, знайшли тільки 25 золотих і повтікали.

МЕНШЕ ЖЕНЯТЬСЯ, МЕНШЕ Й РОДЯТЬСЯ.

Статистика виказує, що 1930 року в Німеччині було аж 32,000 шлюбів менше як 1929 року, а 20,630 народин менше як 1929 року. Якщо скількість шлюбів і народин зменшувалась так далі, то за кількадесять літ з Німеччини булоб погано.

ПОВОЄННА МОЛОДЬ.

В повіті Ланьцут між парубками села Косини і села Роґізної панувала ворожнеча за дівчата. На днях, коли хлопці з Роґізної гуляли на весіллю, парубки з Косини вкинули крізь вікно ручну ґранату і ранили 14 осіб.

МАСОВІ РОЗСТРІЛИ СЕЛЯН В ОДЕСІ.

Румунська преса подає з Одеси, що там перебуває у вязницях 800 селян, що виступили проти колективізації. На днях в Одесі розстріляно 130 селян.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ І ФОТОҐРАФІЙ ЧЛЕНІВ І ВІДДІЛІВ ДО КАЛЕНДАРЯ У. Н. СОЮЗА НА РІК 1932.

Календар У. Н. Союза, який розходиться у багатьох тисячах примірників, є найліпшим середником до оголошувань поміж американськими Українцями. Хто має який бизнес, а залежить йому на тім, аби про нього знало як найбільше людей, повинен дати своє оголошення до календаря У. Н. Союза. Ціни є вельми приступні, зваживши, що наклад буде виносити 20,000 примірників. Ціла сторона, 34 кв. цалів, коштує $30.00; половина $15.00; чверть $10.00; осьма часть $5.00; перша й остання сторона в части оголошень по $35.00. Хто хотів би в своїм оголошенню помістити також і фотоґрафію, чи то свою чи свого бизнесу, мусить прислати з неї готову до друку клішу; коли ні, то понесть кошт виготовлення такої кліші з фотоґрафії, то значить, що його оголошення буде стільки корожче коштувати, скільки виносить кошт виготовлення з фотоґрафії друкарської кліші.

Текст оголошень мусить знаходитися в редакції по день 30 серпня б. р. Гроші за оголошення належить посилати рівночасно. Оголошення на кредит безусловно не будуть друкуватися.

Фотоґрафії Братств і Товариств. Відділи У. Н. Союза, а також кружки співацькі і театральні, школи, банди, які є при відділах У. Н. Союза (коли який кружок, співацьке товариство і т. п. не є при відділі У. Н. Союза, таких після ухвали не будеться поміщувати у календари), хотілиб, аби їх фотоґрафії були поміщені в календари на 1932 рік, зволять їх прислати на адресу „Свободи" найдальше по день 30 серпня б. р. Рівночасно просяться прислати з фотоґрафією чек або моні-ордер, виписаний на імя „Свободи" на суму $10.00. Ці гроші ужиється на покриття коштів виготовлення з фотоґрафії друкарської кліші. Місце в календари безплатно.

Всі фотоґрафії мусять бути добре опаковані.

Всі письма належить адресувати:

„SVOBODA"
81-83 GRAND ST., або P. O. BOX 346,
JERSEY CITY, N. J.

ПРИДАНЕ ДОБРА РІЧ, АЛЕ БЕЗ ЖІНКИ.

Рузя Буґерівна була бідною дівчиною, мала заледви кілька сотрок приданого і мріяла про хлопця, який би оженився з нею. З нею познаймився львівський кавалер Стах Рудницький і сказав, що ожениться з нею, якщо дістане від неї придане згори, бо він потрібує грошей. Дівчина повірила, дала йому кількасот золотих, а Рудницький взяв гроші і пропав без сліду. Тепер за ним шукає поліція, а Рузя плаче.

ДО ЧОГО ВОНО ЙДЕ?

У Вудзимю під Бидгощею скочив під поїзд і згинув 11-літний учень Павло Шарж. У залишеним дома листі він написав, що життя йому не подобається і тому він кидає світ.

ВІДЗНАЧЕННЯ НАШОЇ АРТИСТКИ.

Голяндський журнал "Religiente Kunst" за місяць травень умістив статтю і репродукцію з емалі нашої відомої малярки емалієрки Марії Дольницької, яка мешкає постійно у Відні і там веде свою робітню. М. Дольницькій запропонували професуру в „Кунстґевербешуле" у Відні.

РОЗСТРІЛЯЛИ ТРОХ СВЯЩЕНИКІВ.

До Вильна прийшли вістки, що на днях у СРСР розстріляно трох католицьких священиків за протибольшевицьку пропаґанду в костелах. Перед місяцем большевики вимагали від них зрезиґнувати з священичого стану, але ці священики відмовились підписати декларацію.

ВБИВСТВО ДВОХ ДІВЧАТ У ХОТИНІ.

В ночи з 3. на 4. червня кілька невідомих бандитів поповнили великий злочин. Вони вдерлися до хати родини Давіса, в якій перебували дві сестри, Рахіля і Сара, та їх брат. Бандити вислали брата по воду і хотіли зґвалтувати дівчат. Дівчата втекли на двір. Бандити дігнали їх і постріляли. Цей випадок викликав у Хотині велике заворушення.

ДАВ В ПОРУ НОГАМ ЗНАТИ.

Окружний суд у Вильні судив комуніста Домбчевського за злочин забурення публичного спокою. Домбчевський відповідав з вільної стопи і боронився, як міг. Але йому доказали вину і лава присяглих пішла на нараду. Прочитано вердикт і трибунал уже мав прочитати присуд. Підсудний Домбчевський занюхав, що йому грозить поважна кара, і підчас перерви втік зі суду та пропав без сліду. Кажуть, що він уже в СРСР.

НЕРВОВИЙ БАТЬКО.

У Варенберґу коло Ґрацу 70-літний господар Бучінек мав 14-літнього сина, який все сварився з батьком, не слухав його і навіть заглядав до шинку. Батько картав сина, але син не слухав його і навіть кинувся на батька, щоби його вдарити. Тоді Бучінек стрілив з револьвера і вбив сина. Батька арештували.

ХЛОПЦІ БАВЛЯТЬСЯ.

В Горечку, пов. Перемишль, на весіллю побилися парубки. Іван Лихий у бійці впав трупом.

ПЕРФУМОВАНІ КНИЖКИ.

Одна з англійських видавничих фірм повідомляє читачів, а головно читачок, що вкоротці видасть нові, перфумовані книжки. В тій цілі сфабриковано вже спеціяльний папір, імпреґнований хемічно ріжного роду перфумами, відповідно до бажань і смаку читачів, чи радше може читачок. Одні книжки будуть, як твердить видавець, розсівати весняний запах скошеного сіна, инші, головно белетристичні твори, матимуть запах квітчевих фіялок. Жахливі повісти Едґара По матимуть запах орхідеї, твори Оскара Вайлда запах рож. Фірма не устійнила ще, який запах повинні мати воєнні книжки, бо запах крови не дуже людям підходить до вподоби. Любовні твори матимуть кілька запахів, разом змішаних, у чім найсильніший запах буде ґеліотропу. Крім цього твори воєнних переживань матимуть маленькі грамофонові плити з військовими маршами, піснями і т. д. Видавництво має надію, що перфумовані твори літератури стрінуться з великим успіхом, головно серед пристрасних і цікавих читачок.

ФРАНЦІЯ ПОГОДИТЬСЯ НА МОРАТОРІЮ

ПЕРЕГОВОРИ З МЕЛОНОМ ТРЕВАЮТЬ ДАЛІ. ФРАНЦУСЬКИЙ СЕНАТ І ПАЛАТА ПОСЛІВ ПІДУТЬ НА ВАКАЦІЇ.

ПАРИЖ (Франція). — Переговори між французьким правительством та секретарем фінансів Мелоном відложені на один день. Французьке правительство хоче докладно познайомитися з новою заявою президента Гувера, в якій він по дружньому звертає увагу Франції, щоби вона не стояла на дорозі загального порозуміння для полекшення світової економічної кризи, бо може опинитися під фінансовим бойкотом.

З поінформованих жерел кажуть, що французьке правительство в головних засадах уже порозумілося з Мелоном. Премієр-міністер Лявaль рішив післати на вакації палату послів та сенат, щоб мати можливість закінчити переговори з Мелоном на власну руку. На протест членів парляменту проти розпуску їх на вакації Лявaль заявив, що правительство не відмовиться від свого права посилати парлямент на вакації, коли для того наступає найбільше відповідна хвиля.

Головною перепоною до порозуміння з Францією ще й досі стоїть її категорична умова, щоб Німеччина заплатила обовязкові репарації по пляну Йонга. Анґлія виступила з предложенням скликати нову конференцію для перегляду пляну Йонга, якщо тепер не буде принято предложення Гувера. Така конференція не бажана для Франції, котра хоче за всяку ціну зберегти цей плян. Америка зовсім не взяла участи в такій конференції, бо вона пляну Йонга не підписувала. Предложення Анґлії ще більше спонукає Францію погодитися на мораторію, запропоновану президентом Гувером.

БІЙКА В АНҐЛІЙСЬКІМ ПАРЛЯМЕНТІ.

ЛОНДОН (Анґлія). — Вже двацять років не було в парляменті такої бурхливої сцени, яка відбулася на засіданню 2 липня. Соціялістичний посол від Шкоції, Мек Ґоверн, 315 голосами проти 16 був змушений лишити засідання палати послів за образу предсідника парляменту. Мек Ґоверн відмовився добровільно лишити салю засідань.

Коли спеціяльна служба почала його силою виляти з салі, він зчинив бійку, в якій взяло участь ще кількох лівих послів. Прикра ворохобня тревала в салі кілька хвилин, поки служба не видалила Мек Ґоверна.

ПІДПАЛИЛИ МОНАСТИР.

МАДРИД (Еспанія). — Тисячні натовпи синдикалістів, що відбули віче в місті Корона на арені, де бувають бої з биками, рушили до місцевого католицького монастиря. В монастирі вже давно нема монахів, бо вони повтікали ще на початку революції, коли натовпи розгромили частину монастиря.

Вожаки синдикалістів закликали до знищення монастиря, щоб монахи й узагалі духовенство не могли повернутися знову до Корони. Військо й поліція припинили руйнування монастиря й розігнали натовпи, а пожежна сторожа вагасила вогонь, який демонстранти вже розвели, підпаливши монастир.

КАТАЛЬОНІЯ НЕ ЗАДОВОЛЕНА.

БАРЦЕЛЬОНА (Катальонія). — Катальонський краєвий уряд на чолі з президентом Мачія не задоволені оголошеною мадридським урядом конституцією еспанської републики. В тій конституції не проголошено федерального уряду Еспанії й не дано суверенних прав Катальонії та іншим частинам Еспанії, що боряться за федеративний устрій еспанської републики.

Катальонські сепаратисти на останніх виборах до установчих зборів зібрали дуже велику більшість голосів. Треба чекати, що Катальонія стане на шлях повного розриву з Мадридом.

ХОЧУТЬ ПОБИТИ РЕКОРД ҐЕТІ Й ПОСТА.

ПАРИЖ (Франція). — Відомі летуни Лебро та Доре вже готові до лету довкола світа. Величезний їх літак наладований усім і чекає лише сприятливої погоди. Лебро каже, що він має намір побити рекорд скорости лету довкола світа, який щойно установили американські летуни Пост і Ґеті.

Лебро й Доре думають перелетіти довкола світа, спиняючись лише в Токіо, Сан Франсіску, Ню Йорку, а потім у Парижі. До вилету з Парижа до Токіо вони готові відлетіти кожної хвилини.

ІТАЛІЯ З ВАТИКАНОМ НЕ МОЖУТЬ ПОРОЗУМІТИСЯ.

РИМ (Італія). — Переговори між Італією та Ватиканом зайшли в сліпу вулицю. Ватикан домагається відкриття католицьких клюбів, які замкнуло фашистівське правительство. Уряд Мусолінія стоїть на тім, що замкнення тих клюбів є остаточним, бо вони провадили політичну працю проти фашистів.

Ватикан уважає, що італійське правительство порушило підписаний з ним конкордат, а Італійці думають навпаки. Отож уся справа точиться біля вияснення, хто з них правдиво трактує конкордат.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

В Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свободи", Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

БЕЗРОБІТТЯ НЕ ЗМЕНШУЄТЬСЯ

Вилієм Ґрін, президент Американської Федерації Праці, подає, що під цю пору маємо в Злучених Державах 5,300,000 безробітних. Щобільше, довідуємося далі, що минулого місяця число безробітних зросло на 150,000.

В часі, коли цілий світ славить президента Гувера малощо як не чудотворця зприводу його допомогової акції для поратування Німеччини і держав Полудневої Америки, в Злучених Державах стоїть справа так, що найближча зима буде найтяжча, та що вже тепер потрібно поробити рішучі заходи в цїли ратування безробітних.

Не диво, що серед такого положення виринають ріжні пляни, навіть фантастичні, щоби запобігти нещастю.

До таких плянів належить зміна тарифи і знесення проґгібіції, бо тарифу і проґібіцію вважають многі найбільшими перешкодами на шляху до економічного відродження. А „Ліґ фор Індостріел Демокрасі" виступила з пляном позички в сумі $5,000,000,000 для сфінансування федерального пляну заради безробіттю. Такої самої суми домагається відомий часописний маґнат Герст, котрий пропонує зужити ті гроші на публичну розбудову, щоби в той спосіб дати роботу 5,000,000 робітників, для котрих приватні промисловці не годні дати заняття.

„Нешенел Сивик Федерейшен", себто та консервативна орґанізація, на якої чолі стоїть Елігу Рут, заявилася за плян Метю Вола, заступника президента Федерації Праці, в якім Вол пропонує Злученим Державам „десятьлітку", щоб устабілізувати промисл, довести до зрівноваження між продукцією, розподілом і консумцією та завести 5 днів праці на тиждень, а далі й 6-годинний день праці.

Отсей плян Вола вже цілком не підходить під смак урядових кол, бо кажуть, що він нагадує большевицьку „пятилітку".

Всі пляни виходять з заложення, що положення краю є того роду, що треба щось зробити, і то негайно й з успіхом, щоби зліквідувати економічну депресію і непотрібні терпіння міліонів безробітних.

Колиж президент є проти скликання надзвичайної сесії конґресу для наради над тими проєктами, то обовязком уряду є тепер виступити зі своїм власним пляном ліквідації безробіття.

Іван Стадниченко.

БОРОТЬБА ПОМІЖ ЕПИСКОПОМ І МИТРОПОЛИТОМ І ЇЇ ЗНАЧІННЯ

(Оригінальний допис з Галичини).

IV.

Боротьба між епископом Хомишином і митрополитом Шептицьким є інтересною проявою, як то і в такім здисциплінованім тілі, як католицька церква, є можливі вибухи ненависти і нездисциплінованости.

В еп. Хомишина грає головну ролю нетерплячка: митр. **Шептицький задовго** з огляду на його пляни **живе.**

Це його бентежить, це його кидає в жар і провокує до всіляких непродуманих добре учинків та скоків.

Один з папів вже давніше сказав був до депутації гр.-кат. духовних:

„О меї Рутені! Пер вос орієнтем конвертере сперо!" То значить: „О мої Русини! Через вас я сподіваюся Восток навернути!"

Оба наші духовні борці — це лише вірні виконавці цих плянів Ватикану: вони оба хотіли би за всяку ціну навернути православний, український Восток (схід) до унії, під власть папи, а це би було своїм боком — лиш одним етапом дальшого походу католицизму на схід, на корінну Росію.

Ріжниця між обома борцями є та, що о. Шептицький є дальше-глядний, а кир Григорій губиться в таких дрібницях як рожанці та шкаплері, забуваючи, що власне такі — на око — дрібниці в получені з всілякими „ґодзінками", „літаніями" і таким іншим довели би тисячі українського народу на Холмщині — до польонізації.

Не є отже слушним, що через такі іновації, введжені ним в станиславівській епархії, доси „ані сонце не затьмилося, ані земля не запалася, ані **нарід не згинув з тої причини".**

Навпаки — згинув, хоч на щастя не той, що доси під його жезлом пробуває, але значна часть нашого народу на Холмщині.

Ще в р. 1908 начислює Веслав Склявус у своїй книжці „Фініс Польоніє" (про котру ще пізніше буде бесіда), що на **Холмщині** живе **двіста тисяч уніятів,** котрих треба ратувати для Польщі.

І власне: якеж то дивне диво та незвичайна дбайливість Поляків за Холмщину, і то вже від десяток літ! Щож вона їх властиво обходить? Таж людність тої области — **українська** — отже, звідки така велика жура про її долю?! І то не лиш вшехполяків, або польських консерватистів, але і вільнодумців, таких, як покійний А. Немоєвський, або польський соціяліст Леон Василевський.

Проста річ: всі вони сподівалися (а так і було), що при помочи унії — удасться їм ту українську область златинщити та спольонізувати.

А унія та була цілком специфічного ґатунку: власне така, яку вводить насильно о. Хомишин у своїй дієцезії.

Покищо — старші священики, жонаті, роблять йому переважно пасивну резистенцію, але він числить на їх вимирання, а молода братія, вихована вже у „високій" школі питомців у Станиславові — піде на руку „Ексцеленції", пічне на велику скалю латинізацію, і коли не буде відповідного відпору з боку української суспільности — пічнеться така сама траґедія нашого народу, як на Холмщині.

У тій нещасній країні прийшов нам на поміч (посередно) російський уряд, знісши в 70-тих роках мин. століття унію, а недовго перед світовою війною — утворивши осібну **холмську ґубернію,** що до скаженини доводило польських шовіністів. І о що їм властиво ходило? О чисто, українську землю?! Так! Але вона була вже віддавна призначена на сконсумовання польським напором на Схід — отже „інде іре!" **(звідси гнів!).**

Що російський уряд у своїх починаннях в Холмщині мав на меті русифікацію цього краю — це інша річ. Але і це знаємо, що зрусифікований православний Українець скорше поверне до своєї народности ніж златинізований та спольщений.

Була хвиля, коли і великий російський письменник **Короленко** — Полтавець родом, був би повернув до своєї української народности, коли би не нетакт великого українського патріота **Н. Міхновського*).**

Одним словом Холмщина — Холм (лежить ближче до Львова як Коломия) — це відстрашаючий приклад на те, до чого веде латинізація византійського обряду.

Власне побоюючись, що епископ Боцян і спроваджені ним з Галичини священики будуть противні латинізації — польські впливові сфери ще підчас світової війни постарались о його недопущення на Волинь, а по тім, коли вже Дмовський — піддуривши Клєманса, Вилсона й інших великанів антанти — постарався о прилучення тих земель до Польщі, заведено і на тих землях і на білоруських якийсь „східний обряд", званий також „византійсько - словянським", а популярно **„польською урядовою унією".** До її то практик відноситься головно замітка о. Шептицького про приклякування і т. ін.

Унійну акцію ведуть **Єзуїти** в епархії виленській під наглядом епископів Шельонжка, Пшездзецького та архиепископа Ялбжиковського. На українських землях ведуть акцію епископ Лозинський в Пинську, а на Холмщині епископ Фульман з Люблина.

Рим, видячи безуспішність такої латинізаційної акції поміж православним білоруським та українським населенням, взявся отже до **нового експерименту: з о. Чарнецьким.**

Ватикан веде політику з виглядом не на десятки, але на сотки літ. Польщі він помагає з цілої душі — але і на дальші римські пляни мусить памятати, як це почуємо незадовго з уст Веслава Склявуса.

В тім випадку — іменовання візитатором о. Чарнецького викликало у Поляків заспокоєдання, а підчас останньої сесії польського сойму в комісії справ заграничних обговорював ту справу звісний бебек, Ст. Стронський. Головні точки його промови були такі:

Протягом останніх літ на просторі Виленщини, ген через Полісся аж на Волинь, повстають **парохії східно-славянського обряду.** Недавно в Римі висвячено і назначено візитатором тих земель еп. о. Миколу Чарнецького. „Це є — говорив Стронський — перенесенням греко - католицького обряду на ті землі, на котрих того обряду так якби і не було. В цей спосіб довершено певного роду обминення стислих приписів артикулу 9-го і 18-го нашого конкордату".

Ми вже в II-гій частині отцеї статті зазначили, що польська преса цілком не була одушевлена установленням того „візитатора". Тут для прикладу наведемо ось які виводи **„Мислі Неподлеглей":**

„Ватикан, пропаґуючи східно-словянський обряд у Виленщині — руководився без сумніву охотою промінювання (висилання своїх промінів. — Авт.) на Росію, якої навернення належить до його улюблених ідей. Під чаром ідеї навернення — всі інші питання сходять на другий плян, хочби посідали велику вагу для католицьких, підданих Рима народів.

„Пропаґанда східного обряду може поважно загострити в Польщі національну справу, не дайчи церкві нічого, або майже нічого. Одначе галицькі Українці не забудуть скористати з нагоди, яка їм дається, щоби під покришкою релігійної акції приготовити серед мало освічених Білорусинів (?) терен для своєї шовіністичної і протипольської експанзії. Заки Росія виречеться православія — ми (Поляки) — в імя дорогих для всіх католиків інтересів церкви можемо стати свідками, як та церква стане несвідомо знарядом боротьби проти нас".

*) Власне минає 30 літ, коли Міхновський перший раз приїхав до Галичини. По побіді большевиків — він, не можучи дістатись за кордон, сам собі смерть зробив — пишучи до знакомих, що волить згинути з власної руки, як з большевицької.

Аж так далеко іде страх — перед тим новоіменованим „візитатором", **о. Чарнецьким!** — Очевидна річ, що той цілий страх є переборщений, бож іменовання того „візитатора" не могло статись без згоди польського уряду, а цей вже поробив певно відповідні застереження, котрі не дадуть о. Чарнецькому занадто розгулятися, навіть коли він є щирим українським патріотом.

Ось послухаймо, що про римсько-ватиканську політику (бо є і політика квіринальська, римської держави) говорить **Веслав Склявус** (польський письменник **Ґонсьоровський**) у своїй книжці **„Фініс Польоніє"** (Конець Польщі), виданій 1908 року.

В розділі „Ватикан і польськість" каже він таке:

„Ватикан для своєї політики, для своїх цілей і завдань мусить шукати нових областей. Ми (Поляки) є для Ватикану віддавна і зораним і засіяним і плоди видаючим полем.

„Ватикан радується цим, але його радість є ще більша, коли область своїх плодовитих (для нього) нив зможе побільшити; коли ріллю зарослу хоптою інших вір („іноверства"), може підчинити під своє панування.

„На цьому опиралася, опирається і опиратиметься політика Ватикану. — Як довго ми (Поляки) були політичною силою, державною одиницею — так довго міг Ватикан приноровлювати свої завдання до наших, впливати на них та підпорядковувати наші завдання — своїм завданням. — Сьогодня (в 1908 р.) хоч Ватикан має охоту помагати нам та співділати з нами — мусить (?) помимо того плинути проти польської води і лучитися разом з нашими ворогами.

„Що тут багато говорити: папа Лев XIII. (13-тий) докладав всіх своїх старань, щоби російська монархія забула про енцикліки (посланія) Пія IX. (9-го), в котрих так рішучо і горячо він ставав за Поляками. Той самий Лев XIII. (помер 1903 року) за першим знаком угодовим зі сторони Німців — зараз отворив їм на стрічу свої рамена, та ані на хвилю не завагався, щоби в протестантськім Берліні шукати собі союзника проти католицької, але непослушної Франції. Папа Лев XIII. не щадив наставлень і упоминань супроти Поляків, щоби **шанували „владу"** (щось таке, як тепер наш станиславівський папа напоминає Українців, щоби також обшанували істнуючу „владу", бо вона від Бога), а годився на задирчатість польського католицизму лише настільки, наскільки православний синод не признавав Ватиканови отвертих дверей для католицької пропаґанди".

Дальше обговорює Веслав Склявус наслідки, які мусять прийти по оголошенню конституції і **толеранції релігійної** в Росії в 1905 році.

„Та, довго бажана нами **толеранція,** то виратування для нас (Поляків! — Авт.) **двіста тисяч уніятських душ,** котрі почувають і вірять **по польськи** і католицьки — та толеранція буде мати для нас і продовження, а не буде воно, для нашої польськости ані миле ані здорове. Ватикан буде чейже старатись використати чимскорше толеранцію і чимскорше розвинути свою пропаґанду на російських землях. Він мусить відібрати католицьким костелам характер польських островів, мусить їх **зрусифікувати для Росіян-католиків".**

Веслав Склявус наводить дальше, що „вже появився папський обіжник про католицькі костели в Росії. Цей обіжник зносить признавану доси виключність польської мови в католицьких костелах на областях російської держави і позваляє на уживання в костелах російської мови".

Цей обіжник був, по думці В. Склявуса, „першим стрілом ватиканської пропаґанди серед православних, отже і першим кроком до того, щоби нам (Полякам) відобрати всі, а головно за польські гроші вибудувані в глибині Росії костели та замінити їх на святині для навернених на католицизм Росіян".

Це все ділялося ще перед світовою війною. Від того часу все перемінилося:

Польща стала самостійною державою та захопила під своє панування пять до шість міліонів православних Українців, Білорусинів та Росіян.

Російське православе польський уряд явно попирає, а російське православне духовенство служить ревно і щиро тому урядови, навіть у напрямі ширення польонізації. Воно навіть поміж собою і в переписці з духовними властями впровадило польську мову! Чиж могли бодай мріяти про щось такого наші передвоєнні кацапи?!

Російське духовенство в українських областях Польщі — це знаменита ґальма для національного освідомлення православних Українців.

Другим засобом, ведучим вже просто до польонізації — було введення на тих областях тої преславної „урядової унії" під доглядом польських біскупів.

Але та робота якось не ішла, і Рим взявся при помочи новоіменованого „візитатора" — до ширення унії з Римом при помочи стислого перестерігання православних обрядів, при помочи ношення простористих ряс з широкими рукавами і т. ін.

Та треба мати на увазі, що це все веде до внесення нового роздору поміж українською людністю, до **релігійних боротьб і спорів,** до ослаблення національно - освідомляючої роботи між православними Українцями повище сокальського кордону, взагалі: **до ослаблення відпорности української стихії.**

І робота обох суперників (епископа і митрополита) і робота новоіменованого „візитатора" веде остаточно до того ослаблення і тому навіть і віруючі Українці мусять відноситися до тих епископських змагань під тим кутом, що тепер не така пора, щоби серед нашого, під чужими чобітьми лежачого народу вести релігійні боротьби!

(Конець).

ВИЇМКИ З ПРАЦІ В. ЛИПИНСЬКОГО „УКРАЇНА НА ПЕРЕЛОМІ"

(9)

10. СМЕРТЬ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО.

В хвилину, коли важилась доля Держави, коли прилучились до неї північно-західні „руські землі", коли йшла за ці землі послідня боротьба з Польщею, коли мав бути підписаний союз зі Швецією і цим самим залежність од Москви мала бути зліквідована, — ця агітація проти династичних плянів старого улюбленого Гетьмана викликувала страшне, катастрофальне замішання в рядах старшини, на єдности і дисциплінованости якої досі вся козацька держава спиралась. „Гетьман дуже слабий — доносить свому королеві 28 червня шведський посол Ліліенкрона — а канцлера підозрівають, що „після смерти Гетьмана він хоче захопити булаву. Таким чином вже склалося тут дві партії. . ."

Старий Гетьман зразу просьбами хоче одвернути катастрофу. Покликавши до себе двох найвидатніших представників старшинської опозиційної партії, ґенерального осавула Івана Ковалевського і полковника Григорія Лесницького, він призначає їх опікунами свого наслідника-сина, а самого Виговського, нагадуючи йому його заслуги, „опорою могутности козацької" називаючи, благає бути батьком, дорадником і поводатором для молодого Гетьмана Юрія. Колиж це не помагає, коли старшина далі проти дідичности гетьманства агітує, коли сварка і роздвій між нею перекидаються вже до військ козацьких на фронті, коли задля цих сварок посол шведський не може справи союзу шведсько-українського до кінця довести, — Гетьман видає наказ полковника Лесницького і ще чотирох видатніших старшин опозиціоністів казнити, а покликавши перед себе Виговського, свого старого друга і товариша, наказує ланцюгами його перед собою до землі прикувати і так простягненого у ніг своїх держати „мало не день цілий доти, доки згризота його, Богдана Хмельницького, не одійшла..."

За цею згризотою од свободолюбивої старшини спала на старого Гетьмана незабаром ще страшніша згризова од козацької „черні". Побачивши, що старшина свариться між собою, не чуючи вже над собою її сильного проводу, а зачувши натомісць, що вона не по волі старого Гетьмана поступає, „чернь" козацька зараз же проти своїх полковників на польському фронті збунтувалась. Начальний вожд на цьому фронті Жданович, сам більше занятий тим, що в Чигирині, а не на фронті діялось, замісць бунт здавити нещадно, як це давніше по наказам Гетьмана робилось, тепер почав одступати і, покинувши союзника України Ракочого, сам рушив до Чигирина. Зараз же після того „чернь" двох своїх полковників убила, а через московського аґента Желябужського, який тоді енерґічно між військами козацькими вештався, просила сказати цареві, що вона „царю служити хоче, а своєї старшини, що рушила в похід проти волі царської, слухати вже більше не буде.

До Гетьмана ця звістка про бунт у війську і про злочинну непорадність Ждановича наспіла 21 липня. „Зрада козацька —пише самовидець цих подій, Ліліенкрона — так сильно вразила Гетьмана, що, наказавши викликати до себе полковника Ждановича і страшним гнівом запалившись, він був поражений ударом, пролежав пять днів без мови і на шостий день в Бозі спочив". 27. липня, вівторок о 3-тій сполудня, помер в Чигирині Гетьман Богдан Хмельницький. Вічна траґедія українська: тупий еґоістичний анархізм нездатної до самоорґанізації старшини і зрадливість темної „черні", та їх безглузда боротьба поміж собою — убила найбільшого державного мужа, якого колинебудь мала Україна. Богдан Хмельницький впав од руки всесильного на нашій нещасній землі многоликого деструктивного Хама, так як падали досі, перед ним і по нім, всі ті, що метою свого життя орґанізацію Української Нації і будову власної Держави Української поклали. . .

Довго ховало Військо Запорожське свого Гетьмана. Похорон відтягали мало не цілий місяць так, неначе осиротіле тогочасне покоління боялось зі своїм Провідником на віки розстатись. Останки Богдана Хмельницького зложено зразу в чигиринській церкві, але що Гетьман, як пише Величко, „будучи породи шляхецької руської", хотів, щоб його вріднім гнізді поховали, то домовину з Чигирина до Суботова перевезено. Похорон відбувся в Суботові допіру 23-го серпня. „Похоронен бил — пише в своїй літописі Самовидець — перед святим Симеоном в неділю, где множество народа, а найбільше людей військових било, і проважено било тіло его із Чигирина до Суботова і там прогребено в рипковой Церкви". Знов інші звістки, безпосередно в той час кн. Степану Четвертинському з України прислані, кажуть, що похорон Гетьмана був „в день свята Симеона руського в Суботові од Чигирина недалеко. Хмельницький там сказав себе поховати без дзвонів і апаратів церковних і в полі над собою могилу високу насипати".

(Конець буде)

Німецький фільософ Ляйбніц сів на корабель, що їхав із Венеції до Ферари. По дорозі зчинилася страшна хуртовина. Керманич корабля думав, що його не розуміє „чужинець", якого вважав причиною хуртовини, бо думав, що то еретик, і сказав, що треба його кинути в море. Собі думав задержати його клунок і гроші. Ляйбніц не виявив схвильовання, вдав, що нічого не зрозумів, виняв із кишені чотки, та став молитися. Один моряк побачив це та сказав керманичеві, що булоб несправедливо кидати в море чоловіка, коли він не еретик, а справжній християнин.

—o—

В суді каже суддя до старого злодія:

„Вже десять літ жили ви порядно, а тепер вас знову на крадежи приловили?

— Злодій: „Га, прошу світлого суду. . . Я постарівся, ноги вже слабі і я вже не міг так скоро втікати, як давніше. . .

НІМЕЧЧИНА І ЇЇ МАЙБУТНЄ.

Німецький нарід зачисляють до найспосібніших і найвитревалших народів світа. До світової війни німецька держава була найсильнішою економічно і промислово та славилася численними винаходами в области техніки і хемії. Силу свою духову й мілітарну могучість показав німецький нарід у часі світової війни, колито майже цілий культурний світ з такими потенціями як Англія, Франція, Росія й Америка виступив до боротьби з Німця. І хто знає, по чиїй стороні була би перемога, колиби Німцям не забракло було живности, а Америка не доставила тої страшної зброї, якій на імя „тенки", якої задля браку часу й відповідного підготовання Німці не змогли збудувати і вислати на фронт у потрібній скількости.

Тими то великанами-тенками аліянти заскочили і зашахували Німеччину на цілому фронті. Не маючи відповідної зброї, яку можна би було протиставити тенкам німецький фронт почав хитатися і заламуватися. Цілі полчища війська ішли у розтіч серед паніки і деорґанізаціи і вже у вересні 1918 р. німецька держава з монархістичним урядом хилилася до неминучого і катастрофального упадку, а при кінці жовтня програла війну. Тоді аліянти, як переможці, подиктували Німцям угоду у Версалю, осуджуючи їх рівночасно як виновників війни. На основі Версальського договору відібрали від Німеччини її корінні землі й заморські кольонії. І так. Альзацію і Льотарингію взяла в посідання Франція; Північний Шлеськ — Данія; Познанщину, Західну Прусію і частину горішного Шлеська — Польща. Значить, Німеччина зі своїх европейських посілостей утратила коло 74,000 квадратових кільометрів із 6,800,000 душ населення. З африканських і азійських кольоній утратила 2,656,-204 кв. км. із 12,398,612 душ населення. До того Німеччину присилувано сплачувати аліянтам воєнні міліярдові відшкодування і обсаджено військами Рурщину, одну з найбогатших промислових полос.

Німецький нарід, пригноблений, обезсилений і вичерпаний фінансово, почав був шукати ратунку дорогою домашньої революції, але народні провідники не допустили до такого чину, бо це принеслоб було молодій републиці нові кари і нещастя з боку побідників; і сказали устами уряду до свого народу: „Авсгальтен" (видержати), бо ще не прийшов наш час до збройних виступів, але він гряде.

Гінденбург отверто сказав побідникам: **„Ви зломили нашу мілітарну силу, забрали землі, знищили наші фінанси і майно, але не зломили і не вбили національного духа й тому ми виграли, а не ви!"**

Коли тепер, по 12 роках, приглянемося добре творчости німецького народу і його проводу, то нам стане ясно, що для Німців зближається день побіди. Зараз по війні вони взялися до праці на полі техніки і відбудови краю. Нині кождому відомо, що Німці видумали пекольні гази, які в кількох хвилях спалюють і нищать все, що живе в даній полосі. **Для стягання аеропланів придумали електро-магнетичну машину**, яка, спрямована в мотор літаючого аероплану, здержує його і літак мусить падати на землю. Таксамо можна здержати автомобіль у найбільшому його розгоні.

Минулого року Америка мала нагоду бачити літаючий корабель т. зв. „Графа Цепеліна", який являється чудом світа.

Та хоч Америка бачила у Німцях своїх ворогів, то д-ра Екенера, команданта воздухоплава і залогу витали не з меншими подібними почестями як Линдберга, бо Американці — прихильники технічних досягнень, науки і культурного розвою народів узагалі.

В постановах версальського трактату заборонено Німцям будувати морські кораблі о поемности вище десять тисяч тон, маючи на увазі, що корабель з такою малою поемністю не зможе примістити на покладі тяжких гармат і не зможе бути ужитий для воєнних цілей. Але хитрі Німці і тут собі порадили: Збудували **корабель з легкого і трівкого матеріялу**, а замісць нітами (ріветс) споювано поодинокі його части при помочи електричного апарату, що розтоплює даний метал і споює в одну цілість без мяких замітних слідів. В той спосіб скористали на вазі корабля.

Узброєння артилерійське складається з шістьох 28-центиметрових і вісьмох 15-цм. гармат. Окрім того кружляк посідає ще 20 противаеропляних гармат, апарат до витворювання штучної мраки і приряд до переривання мінових запор на морю. Скорість його виносить 26 морських миль т. є 30 американських миль на годину. Матеріял опаловий вистарчить на відбуття подорожи, двацять тисяч кільометрів без перерви; значить, зможе відбути подорож на китайські води (Хіни) і назад, не задержуючися ніде у пристанях в ціли набору палива. Військові знавці уважають його за найгрізнішу одиницю морську на кулі земській. А дальша будова таких панцирників має коштувати Німеччину 120 міліонів долярів.

Але найбільшим чудом техніки і найгрізнішою зброєю буде т. зв. **„ракета"**, що має летіти на місяць і інші небесні планети. Над цими ракетами завзято працюють німецькі техніки, при фінансовій допомозі уряду, який призначив передмістя Райнікендорф на т. зв. площу: „Берлін Ракет Аеродром", де збудовано фабрику виробу ракет. Директором фабрики є д-р Рудольф Небель, а до помочи має трох найздібніших інжинірів і чотирох механіків.

Пробну ракету вже зроблено і спроби лету поза хмари увінчалися успіхом.

Ракета збудована з масивного й огнетревалого матеріялу, що видержить температуру 2,500 степенів (сентіґрейд). Форма ракети є видовжена, вальцевата. З заду є прикріплені два рамена-крила і апарат з двома рурками, з котрих з одної вибухає кисень (оксиджен), а з другої газ водень (гайдроджен). Ці два гази, витворені з води, будуть лучитися у відповідній скількости і вибухати в подібному виді як блискавка і громовиння, а ці вибухи будуть гнати ракету у всесвіт до небесних планет, сусідів нашої матери-землі. Д-р Небель каже, що: „наше остаточне рішення і ціль є збудувати ракету, що прошие стратосферу і дістанеться до других планет. В теорії ми пляноємо получення з планетами: Марсом, Венусом, Юпітером і Місяцем. Але заки це станеться, спробуємо пустити почтову ракету, яка за пів години або 45 мінут перелетить з Берлина (Німеччина) до Ню Йорку. Кошт з Берліна до Лондону буде виносити пять тисяч, а до Ню Йорку десять тисяч дол.

Ракета, що полетить на місяць чи котру іншу планету, вилетить зі скорістю сорок метрів в одній перший секунді, у другій 80 м., у третій секунді уже буде летіти 120 м., аж вкінці досягне скорости 3 милі на секунду або 180 миль на мінуту.

В часі війни такі ракети будуть ужиті до нищення ворожих позицій, гармат, літаків, складів амуніції та концентраційних таборів.

Можна сподіватися, що одного ранку знесуться німецькі ракети — навантажені бомбами і шрапнелями — над Парижем. Очевидно, Франція тоді буде змушена просити мира так, як 1918 просили Німці, і це відай буде послідний реванш Німеччини-Франції. А за Парижем може слідувати Варшава.

Сьогодня тяжко сказати, які тайни военного маневру і засоби крие перед світом німецький генеральний штаб і з якою силою і зброєю виступить до рішаючого бою; кажу рішаючого, бо колиб Німці будучу війну програли, то Німеччину жде сумна доля, бо розбір її земель поміж сусідні держави. Тому Німці так совісно і по своїм силам сплачують воєнні репарації та слухають Франції. Німеччина покищо бореться і здобуває собі місце між побідниками дипльоматичним шляхом. Однак ці проблеми, якими звязана Німеччина з Францією, не дадуться вирішити дипльоматичними крутійствами — їх розвяже будуча війна, до якої німецький поверх-сімдесять міліоновий велікан приготовляється, бо хоче скинути цей тягар воєнних відшкодовань, які прийдеться платити ще довгі літа. Можна собі уявити, як тяжко мусять приходити німецькому народови міліонові фонди, якими платять аліянтам в той час, коли інші держави не можуть дати собі ради з безробіттям і затягають позички, де можуть. Тому то самі аліянти, а головно Франція, готові своїм поступованням і нахабністю спонукати Німців до війни, яка не вийде на здоровля Франції та її виховациі Польщі, що вбилася клином між німецькі землі. Ми, Українці, пильно слідім, що діється тепер у світі, а зосібна в Німеччині, бо це важне й для нас. Великий переворот може викликати теперище й те, що американський президент Гувер заговорив про відложення німецьких репараційних сплат на один рік.

Р. Т. Пристай,
Дітройт, Міш.

НЕ ЗАБУВАЙТЕ ЗА СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ У. Н. СОЮЗА.

З МУЗИЧНОГО ЖИТТЯ.

ТРИЮМФИ ХРИСТІ КОЛЕССІВНОЇ, МОЛОДОЇ УКРАЇНКИ-ЧЕЛІСТКИ.

В музичнім світі вирнула нова зоря. Є нею молоденька дівчина, котра щойно виходить з дитячих літ, а вже здобуває музикальну славу, яку пророкує їй велику світову музичну карієру.

Це **Христя Колессівна**, сестра широко відомої піяністки, Любки Колессівної. Молода Христя є челісткою. Вона ще вчиться. Та її виступи, як учениці — звернули на неї увагу музичних знавців ще минулого року.

Сьогорічні її виступи по ріжних німецьких містах вказують на те, що молода Христя має великий талан і, як на її вік, надзвичайно велике музичне знання.

Про її успіхи говорять найкраще критичні оцінки. З них наведемо такі:

Місто **Кеніґсберґ**: „Кеніґсбергер Альгемайне Цайтунг" з 28. березня 1931 пише:

„Христя Колесса це чарівний талант серед ніжного дівочого розквіту, який додав вечорови своєю грою на чельо наскрізь зворушливої святости. Це виявила себе штука в повній чистоті й скромности, що видавалося, що вона не має ніякого змислу для принад і шуму сценічних успіхів. Ота дівчина грає, бо мусить, бо саме музика являється живчиком її життя. Вона не є такою чудесною дитиною, що то доконує технічних музикальних чудес, щоби потім скоро, як це відразу відчувається, зникнути на завжди з овиду музичного світа. Певно, що й тут маємо до діла зі знанням-чудом, але воно випливає з внутрішньої музикальности і є тільки послідовністю чогось вищого, що сягає далеко глибше й хапає за серце слухача. Концерт Гайдна на чельо прямо неможливо грати приємніше, ні навіть ритмічно краще, як було відограно. Це є вже великий досяг сьогодні, та далеко більші досяги принесе будучність".

Місто **Бремен**: „Бремер Нахріхтен" з 28. лютого 1931:

„. . . Вкінці заграла Христя Колесса Концерт Д-дур Гайдна з грацією в потягу і тоні, з легкістю, з поконанням найтяжчих технічних тонкостей, з глибиною відчуття, так милозвучно й любо, а дотого з такою самозрозумілою самопевністю, що стоялося з подивом перед — чудом".

А при кінці пише критик д-р Йоґан Вайсенґорн про Христю таке: „А коли подумати, що то ще принесе майбутнє, тоді мимоволі насуваються чоловікови вірші Гайнього. . . й просьба, щоби Бог тебе задержав як найдовше".

Місто **Кіль**: „Кілер Цайтунґ" з 28. січня 1931:

„Концерт Христі Колесси став подією, яка й досі не позбавила слухачів здивовання і подиву. Цеж ще майже дитина, а прецінь є вже індівідуальністю з сильною, поривающою музикальністю і подиву гідною, самопевною і самозрозумілою майстерністю в технічнім опанованню інструменту. Зі здивованням і несподіванкою чудувалися ми духовим пересякненням Бетовена А-дур сонати, оп. 69; суїта Баха на чельо була духово досконалою, а технічно знаменитою атракцією. Рідко коли можна почути таку живучість. Дотого цілий твір цікував переконуюча змінчивість виразу. Публика була одноушною щодо оплесків і одушевлення".

КЛІВЛЕНД, О.

Повідомляється шановних щеровців Українського Народного Дому, що піврічні збори щеровців відбудуться в суботу, дня 11. липня с. р. в годині семій ввечер, в галі У. Н. Дому. На квартальних зборах щеровців припоручено дирекції і будівельному комітетови серіозно взятися до будови сцени котра є вже на укінченню і чекаючи дальшого рішення в справі декорації і утворення, тим самим тема піврічних зборів є досить важна і інтересно цікава, що кождий щеровець обовязково на зборах має бути присутним.

За Заряд У. Н. Дому:
Тео. Папа, предсідатель;
Ст. Гр. Палівода, рек. секр.

На вулиці перед хатою одного господаря стоїть його малий синок Івась і реве, заливаючися гіркими сльозами. Надійшов сусід і питає: „Ти чого рипиш?"

Івась: „Бо в хаті тато повісив на стіні образ.

Сусід: „І ти того плачеш?"

Івась: „Тато вбивав цвях і сокирою так вдарився в палець, що з болю аж крикнув.

Сусід: „Ти добра дитина, коли тобі так жаль тата. Не журися, поболить троха, тай минеться.

Івась: „Колиж бо я тоді дуже сміявся. . .

Сусід: Ага!

— Чи ви чули, що Квач лежить у шпиталі? Таж я бачив його ще вчора вечером, як на вечерницях цілував таку гарну білявку!

— Так, так, одначе Квачова бачила також, як він цілував білявку.

— Бідняга!

Канарчукова післала шлюбний дарунок молодим Швакам. Після вісьмох днів відвідала їх.

— Ми саме говорили про ваш дарунок — привитав Швак Канарчукову.

— Е, не варто й згадувати, — каже Канарчукова.

На це Швак:

— Ми це саме й говорили.

ВІСТИ З СІЧОВОГО БАЗАРУ „СУРМА".

103 АВЕНЮ А, НЮ ЙОРК.

Цукорки з краю всі розпродані. Лише свисталки лишилися. Видко, що імпорт пішов би, коби лиш добре до того взятися.

Перший том першої Української Енциклопедії в склепі Сурми дуже популярний, бо майже кождий оглядає хоть 10 долярів не виймає. Доси продано 2 примірники, і то добре. Хто інтересувався би, цікаво було би знати.

Стаття М. Сурмача в Свободі ч. 148 п. з. „Враження з відвідин у рідним краю" викликала заінтересовання між громадянами в Америці, бо пишуть листи, що ті інформації їх підбадьорили. Тай жадають особистих пояснень, бо задумують вертати до краю. Як довго така спека не потреває, то буде загальна відповідь у Свободі.

М. Сурмач тепер веде переговори з більшою Радіо-стацією, щоб відступила одну цілу годину для Базару Сурми на українську програму. В слідуючих Вістях з Базару буде подано точно годину, день і ціль. А тепер отсим подається до відома нашим творчим людям, як: композиторам, співакам, письменникам, поетам, байочникам, щоб приготовляли свої твори на радіо. Бо радіо буде законтрактоване на цілий рік то треба матеріялу і то доброго.

Іван Шевчук з Менвіл дякує що представник Сурми скоро і добре полагодив в краю з його спадщиною. Через 20 літ в Америці все мав себе за „бідака", а тепер довідався, що він в краю має вартости більше, як на тисячу долярів. Подяка не належиться представникови Сурми але українському адвокатови у Львові, Михайлови Бабійови Улиця Сапіги ч. 65. Михайло Бабій за австрійських часів був радцою, але як прийшла польська влада, то за патріотизм його скинула з посади. Тепер хоть йому минуло 60 літ, він здав егзамін і дістав диплому адвоката. Тай спеціяльно занимається ріжними справами спадковими. Кождий з довірям може до него звертатись.

Між іншими відвідали Сурму: Василь Мельничук, учитель з Бейон, Н. Дж. Закупив дарунки на закінчення школи своїх учеників. Василь Ткачишин приїхав з Огайо шукає тут роботи, бо хоче докінчити школи. Хлопець молодий, вчитися хоче. Як то здалася би Українська Бурса, або подібна інституція в Ню Йорку, або щоб бодай було кому таким хлопцям показати дорогу. Також був М. Даньків з Сиракюз, заводовий електришен, в Америці 19 літ, інтересується всім, що українське. Таких нам більше. Старенький Калина з Ансонії, К. Марущак з Вест Гейвен, Слободян з Філаделфії. Всі патріоти, навіть в спеку дідо українське роблять.

Того тижня більші річи покупили самі чужі, то це для читачів не інтересно знати. — Здорові були!

М. Зощенко-юніор.

ГРАМОФОНОВА ПЛИТА.

Гадаю, що я вже вам якось раз представив поважаного добродія Івана Івановича Тютюшкина, званого „товаришем червоного лиця". Всеж таки мушу додати, що товариш Іван Іванович Тютюшкин те чесне призвище не тому мав, щоби пив забагато горівки — ви згрішили би супроти товариша Сталіна, колиб ви обидили його прихильників як пяниць. Той додаток „червоний" значить стільки, як, наприклад, світлий. Та що в большевицькім словарі світлий міг би легко викликати асоціяцію золота та срібла, а про це в СРСР не вільно говорити, то переміняли слово світлий на червоний. Цей чесний титул значить у СРСР, як можете й сподіватися, стільки, що в колишній Росії значило; ваше благородія, дворянин, ґраф, барон, де, фон і т. п. Себто, це наче якась бобьльшевицька шляхта.

Отже той Іван Іванович Тютюшкин знав дуже добре значіння тих Зенових слів „Ідціркo аврес габемус дуас ет унум ос, ут плюра авдіямус квам льоквамур" („Отже тому маємо два вуха й одні уста, щоби ми більше слухали, ніж говорили"), хоч, поправді, він ніколи навіть не заглянув у латинський підручник. Він, коли лише міг, а це бувало часто, мовчав і слухав. Слухав усе: й анекдоти, що їх у Москві переповідали про службові великости, комсомольські промови, ораторську акробатику тих вгорі та суперечки баб на передмістях. Усе те він слухав, запамятував собі та розповідав там, де такі промови записували, вели статистику тих промов і нагороджували переповідачів, які скажімо, освободилися та оповідали, як то товариша Сталіна запросили раз на вечерю до одного визначного дипльомата й як він уста втер рукавом і подібне.

Одначе раз приключилось щось такого незвичайного, як булоб незвичайне; колиб сонце зійшло на заході, або колиб між Европою й Америкою одного дня повстала дорога, широка й асфальтована. Товариш Іван Іванович Тютюшкин шлявся московськими вулицями, зупинявся перед червоними проклямаціями, вичував на память важніші речення — навіщо це робив, біда його знала — й змучений такою заслуженою, клясовою працею, поступив до якогось самітного шиночку. Два „козаки" скакали від одного кінця кімнати до другого та при цьому разу-раз сплескували в долоні або вдаряли в коліно. Чорні та змучені люди приходили до господаря, схилялися над столом, а потім господар витягав зпід прилавка чарки, а в брудній кімнаті розходився горівчаний сопух.

— Дядьку Іване Івановичу Тютюшкин, не булоб зле, колиб і ти трохи понюхав яку каплю горівки, горівочки. — Так до себе говорив Тютюшкин, а так собі думав і шинкар.

Чоловікові не треба тричі говорити, що добре. Тютюшкин позабув про своє „завдання", що він не дуже вірив тим, що хто говорить, а й схилився над прилавком і там лишився довший час. Було пізним вечером, коли Тютюшкин вернувся додому, чалапав попри Кремлін, глянув в освітлені вікна та щось дивного, неправдоподібного процідив крізь зуби, а потім відійшов у своє пристановище.

Минуло досить часу від тієї пригоди. Тютюшкин знову походжав московськими вулицями. Знову наслухував, як трава росте: а саме, чув слова, які ніколи не були вимовлені, записав їх собі та переповідав анекдоти, які лише зроджувалися в його голові, знаходив сотки й сотки однодумців против „сильної та кріпкої" влади товаришів і здобував усе більше й більше признання від товаришів „комісаря".

І знову Тютюшкин був змучений та якось інстинктовно поступив до того шиночку, де того вечора добре собі був підпив. У шиночку не було танцюристів, та, зате, було там кількох людей, які Тютюшкинові виглядали підозріло. Тут, між іншими, був і бувший його шеф Разанів, той з довгою бородою та золотими буржуйськими гудзиками на маншетах. Він мусів покинути службу через „саботування прогресивної праці пролетарської влади". Був там також і Іван Сокольників, що був відомий з богемського життя та зі своїх поезій, які на око були невинні й наївні, а „в дійсности валили пролетарську систему". І ще багато тих, яких Тютюшкин знав і про яких „здавав звіт" у відповідних місці.

— Ах, дядьку Іване Івановичу Тютюшкин, розум у голову! Розум у голову, кажу я тобі! Нині будуть гарні жнива! Обильні, як мало коли! Нащур вуха! Язик за зуби! А горівка, горівочка хай нині стоїть собі в спокою. Та, щоби щонебудь не подумали, лише одну-однісеньку чарочку. І нічого більше.

Так роздумував і постановив собі Іван Іванович Тютюшкин.

Товариство, тимчасом, веселилося. Хтось приніс якийсь старий грамофон. Голка пересувалася по старих, витертих плитах.

Нараз Іван Іванович Тютюшкин наче скаменів.

— Що це за чорт! Ах... що це знову! Чи я добре чую, чи не чую. Мій справжній голос. Справжній, правдивий. Тут на грамофонній плиті.

Всеж таки мав іще стільки притомности, що міг добре чути, як його голос говорив: „Горівонько, горівонько, моя ти подруго! Коли вони там у Кремлі можуть пити цілими бочками, то може й нещасливий раб Іван Іванович Тютюшкин. Товариші! Все це на наш рахунок! Товариші, це правда, що я осел, одначе знаєте, вони мене до того присилували. Ха, ха, ха... Все це їх робота. Заколюють нас. Заколюють! Убивають, гадюки прокляті. Кажуть, що гірше було, коли цар володів! Ах, тото брешуть! Тоді Іван Іванович Тютюшкин мав хату, що дня горячий чай й усе інше... Ах, а... тепер... все погано! Товариші, все є зле. Це я кажу вам, я Іван Іванович Тютюшкин..."

Він далі нічого більше не чув. Його вправлене вухо нічого не розуміло. Знає лише, що крикнув: „Це брехня!" А потім кинувся на грамофон, одначе хтось завчасу вдарив його так, що впав на долівку, а пізно вечером знайшовся на лавці під Кремлем.

Здається, що після тієї пригоди Тютюшкинові не приходило на думку нагострювати свій слух. Вже більше не знав, що хто говорить і що повідає. Мав великий, незабутній жах перед грамофоновою плитою. Коби тільки знав, як це його промова перейшла на грамофонову плиту та як ця голка все точно відчувала, що він говорив.

Між приятелями.

— Щож Степане, як почуваєшся в подружжі?

— Знаменито! З дня на день чуюся молодшим. Як за моїх хлопячих літ, курю тепер потайки!

Синок: Тату, я вмію щось такє, чого ти не вмієш!

Батько: Щож таке?

Синок: Я можу рости!

ПРОТОКОЛ

З РІЧНОГО ЗАСІДАННЯ ГОЛОВНОГО УРЯДУ У. Н. СОЮЗА, яке відбулося на днях від 16. до 20. лютого 1931 р.

(Продовження).

(51)

Деколи в нас аґітується за збірку в деморалізуючий спосіб: та дайте кводра, а ваше імено буде в ґазеті. Отже має чоловік дати не тому, що він уважає справу доброю, а жертву потрібною, але на те, аби мати імено в ґазеті. Цього роду жертвенність теж деморалізуюча. Ґазета не повинна служити пустому славолюбству пустих людей. Дотого, цього роду жертвенність звичайно дрібна. Пишуть до ґазети нераз люди лайливі листи за те, що ґазета пропустила жертводавця, який дав кводра, дайма або навіть нікля. Правда, треба розуміти, що така мала жертва теж жертва, і може деколи бути більша від долярової жертви богача; але треба теж розуміти й ґазету, що місце, де оголошується жертву, для читача не представляє такої вартости, як стаття або оповідання. Оголошення жертви це оголошення, отже адвертайзмент. Всякий адвертайзмент коштує ґазету гроші. Кожде місце в ґазеті це гроші. Два рази більше місце — два рази більші гроші. Звичайно, таке саме місце вистарчає для оголошення долярової жертви, що й кводрової. Часто місце в ґазеті, потрібне на оголошення жертв, коштує ґазету більше, ніж виносить жертва. Отже буває таке, що нарід зискує через жертву дайма, а тратить на оголошення жертви кводра. Розуміється, що розумний нарід цього не буде робити, та що ґазета в такім випадку подає тільки загально, що зібрано дрібними жертвами стільки, а стільки.

Є ще одна аномалія з оголошенням жертв. Коли оголошення жертв потрібне для публичної контролі фондів, то кождому ясно, що вистарчає оголошення в одній ґазеті. Та в нас звідкись завелося таке, що як дасть жертводавець жертву, то хоче, щоби його розголошувати не в одній ґазеті, а в двох, трох, або й у всіх. Пишуть до нас листи: То мене могла онта ґазета подати, а ви не можете? Власне: як одна ґазета вже подала, то друга вже не потребує. До того жертводавці хотіли би бути проголошеними передовсім у „Свободі". Цьому треба покласти край. Не може наша ґазета брати на себе всі оголошення жертв, а інші хай оголошують тільки деякі. Най кожда ґазета несе по части тягар оголошування жертв, а наша ґазета не повинна подавати жертв, що були проголошені в іншій ґазеті.

Ще одною аномалією є те, що тут часто ті самі жертви поміщують по кілька разів, на ріжні способи. Була збірка, йде допис про неї, отже вже подано про жертви. Та відтак якесь бюро пересилкове пересилає гроші до краю й бизнесмен жадає, щоби збірку ще раз проголосити і його імя подати. Ще й показує на те, що якась орґанізація пересилає, як він, і теж оповіщує. Він не хоче розуміти, що орґанізація, як пересилає, то вона робить це для пересилки, а не для зарібку; що орґанізація, як пересилає, то вона не тільки пересилає, але й збирає жертви. Отже знову ґазета не може поміщувати оголошень збірок пересилкових фірм, які роблять бизнес з пересилання грошей з одного краю до другого. На оголошення таких фірм місце в оголошеннях.

Дальше, збірки жертв пробують уживати вороги нашої орґанізації й ґазети на те, щоби розголосити себе або розголосити свої орґанізації, які є ворожі для У. Н. Союза. Чи розумно робив би орґан У. Н. Союза, якби давав місце дописам про збірки таким одиницям, що виступають проти У. Н. Союза, які вже нераз напакостили У. Н. Союзови? Чи розумно робив би орґан У. Н. Союза, якби він розголошував орґанізації, що конкурують з У. Н. Союзом, або ті політичні орґанізації, що підпирають конкуруючі з У. Н. Союзом запомогові орґанізації? Таж нині так якось життя в Америці склалося, що тільки один У. Н. Союз пробував заснувати загальну, обєднуючу всіх політичну орґанізацію, а кожда інша запомогова орґанізація станула на становищі, що вона мусить мати спеціяльну для себе політичну орґанізацію. Подивіться, як майже кожда запомогова орґанізація відкинулася від обєднуючої політичної акції, а на місце цього стала будувати собі свою політичну орґанізацію та, між іншим, також збирати жертви. Дивіться, як ті орґанізації подають оголошення жертв: чи вони коли оголошують звіти зі збірок, які зібрали члени У. Н. Союза через свою політичну орґанізацію, якою вони хотіли обєднувати всі українські орґанізації? Ні, вони викидають навіть імя цеї орґанізації, якщо це імя згадується в звітах краєвих орґанізацій. Вони роблять це тому, бо хочуть розголошувати тільки свою політичну орґанізацію. Клерикали оголошують свою, соціялісти свою, большевики свою орґанізацію. І лише від нас домагаються, щоби ми оголошували всім, без огляду на те, чи вони держаться лінії У. Н. Союза, чи вони з нею ворогують. Цьому баламутству теж мусить бути край. У. Н. Союз, ні його орґан, не сміє розголошувати жертв орґанізацій чужих, або ворожих У. Н. Союзови.

Деколи такі вороги або противники напряму У. Н. Союза, домагаючися поміщення оголошення збірок, ворожих У. Н. Союзови орґанізацій, покликуються на своє членство в Союзі. Чи орґан У. Н. Союза має їх поміщувати? Коли так, то треба буде поміщувати незадовго про збори відділів ворожих Союзови запомогових орґанізацій, коли їх подасть член такої ворожої орґанізації, який рівночасно є членом У. Н. Союза. Це була би робота не орґанізаційна, а дезорґанізаційна. Вона розголошувала би ворожі й противні Союзови орґанізації й тому вона не може мати місця в орґані У. Н. Союза. Ми не радимо нашим членам ходити зі своїми оголошеннями чи дописами по орґанах чужих орґанізацій, але рівночасно не дамо чужим орґанізаціям послугуватися орґаном Союза для будови чужих орґанізацій; чи для розхвалювання людей, що працюють для чужих орґаніазцій. Люди, що належать до У. Н. Союза, а тягнуть рівночасно за чужими орґанізаціями, не мають права до поміщення своїх орґаніазацій в У. Н. Союзі. Колиб ми їм таке право дали, то вороги скоро стали би вживати Союза та його орґанів для розбивання Союза. Наші члени часто цьому потурали, й з цього виходила нераз велика шкода для Союза. Цьому нарешті треба покласти конець.

Члени контрольної комісії, О. Шараварко і о. Пипюк, заявляються за те, щоби в справі поміщування всякого матеріялу не вводити ніяких ограничень редакції, бо так, як редакція під тим оглядом поступає тепер, таксамо поступала й перед конвенцією. І становище редакції було вповні одобрене. Закиди чи домагання проти цього були перед конвенцією, а й на самій конвенції, і коли конвенція перейшла над ними до денного порядку, то й нам шкода витрачувати на це час.

Внесення членів контрольної комісії, щоби над справою перейти до денного порядку, формально ухвалено.

Ст. Слободян вносить, щоби взяти під дискусію відношення членів до головних урядників і заявляє, що такої дискусії потрібно конче на те, щоби члени довідалися про права й обовязки головних урядників, а саме головних радних, та щоби з того приводу не було непорозуміння або й тертя між одними й другими. Звертає увагу, що несвідомість того якраз доводить до дуже неприємних колізій; головно головному урядникови дуже тяжко вдержати рівновагу у своїм власнім відділі. Члени не легко погоджуються з тим, що один з них, вернувши з конвенції, вибраний головним урядником, може мати інші від них обовязки і привілеї. В своїм відділі, будучи його членом, можна бути поблажливим на всякі промахи. Навіть коли діється щось противного статутам, можна вдавати, що того не добачується, тим більше, що від того є місцевий уряд, щоби відділ провадити згідно з правилами статута. Але, будучи в своїм відділі головним урядником, треба вважати, щоби поваги того уряду не наражати, а це відділовим урядникам, а нераз і членам, не все подобається. Часом заходять такі справи, або такий склад обставин, що було би краще там не бути. Нераз голос члена остається голосом „вопіющого в пустині", якщо його ніхто не попре. Голос головного урядника в той спосіб у відділі не може бути трактований. Звідси завить, а відтак і ненавить зі сторони бувших співчленів. Ба, членам не лиш нераз дивно, як це може бути, що один з них має якісь „екстра" привілеї у тім самім відділі, а то й нераз їх дивує, що один з них їздить на засідання головного уряду і там своє місце займає. Бесідник сам переживав випадок, коли після засідання його співчлени довідалися з протоколів, що він щось говорив або вносив, то ніяк не могли зрозуміти, що він це міг робити прямо титулом свого уряду і без осібного уповажнення від них. Дальше говорячий заявляє, що це все мусить подобати на дитинство і не варте особлившої уваги цього річного засідання, однак він догадується, що це походить з незнання і нерозуміння справи, тай що не лише він сам, але й інші головні радні нераз у такій ситуації знаходяться, і тому, хоч це все є виразно статутом вирішене й описане, треба на це звернути окрему увагу. Вкінци завважує, що не дуже рідко припадає, що у відділі один з членів „вибється" на вищий орґанізаційний щебель головного урядника, а ще рідше досі посторонні головні урядники до відділів показувались і загал членів уважає, що головними урядниками є тільки ті, котрих вони ніколи не бачать, себто ті, що в головній канцелярії працюють, а з тими, що між ними перебувають, не знають, як обходитися.

(Далі буде).

До пекарні, в котрій була донька господаря сама, увійшов син сусіда. По кількох словах обійняв дівчину, пригорнув крепко до себе і став цілувати. По кількох цілунках дівчина сказала:

— Пусти, бо буду кричати! В світлици бабуня.

Парубок злякався, пустив дівчину і відскочив від неї. Вона на те:

— Бабуня глуха... нічого не чує.

—o—

Професор: Ця випуклість на чолі рішучо вказує, що ви маєте надзвичайний змисл для музики.

Хорий: То дуже можливо. Я саме вчора вдарився чолом до пяніна!

ТАРЗАНОВІ ЗВІРЯТА.

(61)

Роков почав перелякано кричати, щоб його ратували. Він стояв скорчений перед Шітою, немов спаралізований з переляку. Тарзан палав жадобою помсти й кинувся також до свого ворога. Він хотів тепер розправитися з тим, що замордував його сина. Він мав право до помсти й тому ніхто й ніщо не могло перешкодити йому тепер помститися. Навіть його звірі не могли стати йому на перешкоді.

—o—

Побачивши пантеру, що готувалася скочити на Рокова, Тарзан крикнув на пантеру й відогнав її. Він не хотів, щоб вона ограбувала його з насолоди помсти над найзаклятіішим ворогом. Цей момент використав Роков і кинувся тікати геть в напрямку до капітанського містка. Тарзан не встиг збагнути, як Шіта кинулася навздогін за Роковим. Тарзан вже хотів також гнатися за Роковим, як почув, що його хтось схопив за руку.

—o—

Обернувшись, він побачив, що біля нього стоїть його Джейні. „Не лишай мене! Я боюся", казала вона. Тарзан глянув навколо й побачив, що недалеко стояли страшні постаті малп, а перед ними великан Акут. Вони приступали до Джейні й витягали руки, щоб схопити її. Тарзан наказав малпам відступитися геть. Вони були дуже розярені боротьбою з бандою Рокова й тому неохоче піддавалися приказам Тарзана.

—o—

Тарзан звернув знову свою увагу на Росіянина Рокова. Він у душі бажав, щоб Роков утік від Шіти, бо тоді Тарзан буде ще мати нагоду помститися над ним. Та скоро Тарзан побачив, що Рокову вже нема куди тікати. Він добіг до кінця містка й там спинився в страху. До нього почала наближатися Шіта, знову готуючись до останнього скоку, щоб своїми клами впитися в горло Рокова. Роков зблід і чекав страшної смерти.

—o—